لەڕەخنەگرتن لە نەیارانی مانگرتنی گشتی لە کوردستاندا.. حەمید تەقوایی.. وەرگێڕانی بۆ کوردی: کاوە عومەر

مانگرتنی گشتی لە زیاتر لە پانزە شاری کوردستاندا هەنگاوێکی گەورە بوو بۆ پێشەوە نەک تەنها بۆ خەڵکی کوردستان و لە وەڵامی سیاسەتە دژە ژنەکانی حکومەتدا، بەڵکو لە بزووتنەوەی سەرتاسەری خەڵکدا بۆ رزگاربوون لە شەڕی کۆماری ئیسلامی. حیزبی ئێمە هەمیشە جەختی لەسەر گرنگی و پێگەی چارەنووسسازانەی مانگرتنی گشتی لە بزووتنەوەی ڕوخانی خەڵکدا کردووەتەوە و بانگەوازی تایبەتی ئێمە بۆ مانگرتنی گشتی لە کوردستان نموونەیەکی ڕوون و سەرکەوتووی پێشخستنی ئەو سیاسەتە بوو.

ئەمە یەکەم جار نییە کە حیزبی ئێمە بانگەوازی وا دەکات، وە یەکەم جار نییە مانگرتنی گشتی لە کوردستان پێکبهێنرێت، بەڵکو یەکەمجارە ئەم مانگرتنە لە ناخی گەورە- خۆپیشاندانی گەورە لە شارەکانی کوردستان و هەموو ئێران و بە یەک دەنگ لەگەڵیان لە دەوری یەک پرس، بە کوشتنی قێزەونانەی مەهسا بەرپابووە.

لە حاڵەتەکانی ڕابردوودا، وەک مانگرتن دژی لە سێدارەدانی سێ لاو چوار ساڵ لەمەوبەر، مانگرتن لە کوردستان هاوکات نەبووە لەگەڵ بزووتنەوەی سەرتاسەری، یان وەک ڕاپەڕینەکانی ١٣٩٦ و ١٣٩٨ ناڕەزایەتی سەرتاسەری هاوکات نەبوو لەگەڵ مانگرتن لە کوردستان. ئەمجارەیان تەوەری ناڕەزایەتی و داواکاری و دروشمەکانی مانگرتن لە گردبوونەوە و خۆپێشاندانەکان نەک هەر لە شارەکانی کوردستان بەڵکو لە تاران، کەرەج، ڕەشت، مەشهەد، ئەسفەهان، گەوهەردەشت، ئەهواز و چەند شارێکی دیکە دەنگ بەرز دەبێتەوە ئەم ئەزموونە دەکرێ و دەبێ بە هەموو شارەکان فراوانتر بکرێت و مانگرتنی گشتی لە دەوری داواکارییەکی هاوبەش دەبێتە فاکتەرێک بۆ بەهێزکردن و بەدواداچوونی خۆپیشاندانی شارەکان. کارەساتی کوشتنی مەهسا و ڕۆڵی چارەنووسسازانەی بزووتنەوەی رزگاریخوازی ژنان لەم بزووتنەوەیەدا

بەتەن ئاڵا و هەمای ئەم یەکێتییە سەرتاسەرییە.

ە مانگرتن قوتابخانەی شۆڕشە، مانگرتن دەتوانێت ماکینەی حکومەت ئیفلیج بکات. مانگرتنی سەرتاسەری کرێکاران و بەتایبەت مانگرتنی کرێکارانی نەوت و پترۆکیمیایی بەهۆی قورسایی چارەنووسسازیان لە ئابووریدا، هەروەها مانگرتنی شۆفێرانی کۆمپانیایی واحد و میترۆ و کرێکارانی هێڵی ئاسن و شۆفێری بارهەڵگر و کرێکارانی شارەوانی و مامۆستایان و کەرتی خزمەتگوزارییەکانی دیکە بەهۆی ڕۆڵی چارەنووسسازیانەوە لە ژیانی ڕۆژانەی کۆمەڵگادا، دەتوانێت گورزێک لە حکومەت بدات. لە هەلومەرجی ئێستادا داخوازی روون بۆ هەڵوەشاندنەوەی حیجابی ئیجباری و هەڵوەشاندنەوەی هەموو سەرکوتکەرەکانی حکوومەت، بنەمای پێکهێنانی ئەو مانگرتنانەی ڕەخساندووە. یاوەری و هاوکاتی ئەم مانگرتنە لەگەڵ خۆپیشاندانەکانی سەر شەقامەکان کە بە دروشمی مەرگ بۆ خامنەیی و بە ئاشکاوی دژ بە حکوومەت بەڕێوەدەچن، شەپۆلێکی گەورە پێکدەهێنێت کە دەتوانێت پێکەری کۆماری ئیسلامی بە هەموو فراکسیۆنەکانی و دارودەستە و چەقۆکێشەکانیەوە هەڵپێچێت ولە ناوببات.

ە دەکرێت دەربارەی ڕۆڵ و پێگەی مانگرتنی سەرتاسەری زیاتر ڕوون بکرێتەوە و مانگرتنی گشتی و پەیوەندی بە خۆپیشاندانی شارەکانەوە (من خوێنەری ئارەزومەند ڕەوانەی بابەتی "گرنگی و پێگەی مانگرتنی سەرتاسەری و مانگرتنی گشتی" دەکەم، تەمموزی ٢٠٢٢)، بەڵام... مەبەستم لەم تێبینییەدا سەیرکردنی هەڵوێستی ئەو دەستانەیە کە خۆیان بە کۆمەنیست ناودەبەن بەڵام لە دژایەتیکردنی مانگرتن لە کوردستاندا دەتیان داوەتە درێژدادی.

ە خاڵی یەکەم ئەو بانگەشەیە کە مانگرتنەکە مانەوەیە لە ماڵەوە! ئەم ئیدیعایە بێمانایە! ئه زمووونی مانگرتن له ئێران و هه موو شوێنێکی جیهان نیشانی ده دات که هیچ که سێکی مانگرتوو له هیچ شوێنێکی جیهان له ماڵه وه نامێنێته وه . تا ئەو شوێنەی کە پەیوەندی بە بزووتنەوەی کرێکاری لە ئێران هەیە، کرێکارانی مانگرتوو ناچنەوە ماڵەوە، دێنە سەر شەقام. ئەزموونی چەند ساڵی ڕابردوو، مانگرتنی هەفت تەپە، هەپکە، پۆڵای ئەهواز، کرێکارانی نەوت، شۆفێری بارهەڵگرەکان، کرێکارانی یەکەکان، کرێکارانی هێڵی ئاسن و هتد، هەموویان دەریانخستووە کە کرێکارانی مانگرتوو، وەک لە دەسیەی هەفت تەپەدا ، پۆڵای ئەحواز و هەپکە، لە شەقامەکانی ئەو شارە خۆپیشاندانیان کردووە، لە زۆر حاڵەتدا لەگەڵ بنەماڵەکانیان ڕێپێوانیان کردووە، وەک لە دەسیەی هەفت تەپەدا،

نزیکەی لە هەموو مانگرتنەکاندا لە شوێنی کار گردبوونەوە، کۆبوونەوەیەکی گشتییان ڕێکخستووە ، وەک لە دۆخی کرێکارانی گرێبەستی نەوت و هەفت تەپە، یان وەک لە دۆخی ناڕەزایەتی مامۆستایان، ئەوان مانگرتنی سەرتاسەرییان لەگەڵ ئەنجامداوە گردبوونەوە لە شارە جیاوازەکان. تەنانەت لە وڵاتانی ڕۆژئاوا کە کەشێکی شۆڕشگێری وەک ئێران نییە، مانگرتنی کرێکاری پەیوەستە بە هێڵێکی یەکگرتووی کرێکارانی پیکێت، واتە هێڵی یەکگرتووی ئەوان لە شوێنی کاردا. ئەمەش بۆ مانگرتنی گشتیش ڕاستە. دوایین نموونەش مانگرتنی گشتی و خۆپیشاندانی هاوکاتی شەقامەکانی ئەمڕۆیە لە شارەکانی کوردستاندا.

مانگرتن قوتابخانەی شۆڕشە مانگرتن دەتوانێت ماکینەی حکومەت ئیفلیج بکات. مانگرتنی سەرتاسەری کرێکاران و بەتایبەت مانگرتنی کرێکارانی نەوت و پترۆکیمیایی بەهۆی قورسایی چارەنووسسازیان لە ئابووریدا، هەروەها مانگرتنی شۆفێرانی یەکەی و میترۆ و کرێکارانی هێڵی ئاسن و شۆفێری بارهەڵگر و کرێکارانی شارەوانی و مامۆستایان و کەرتە خزمەتگوزارییەکانی دیکە بەهۆی ڕۆڵی چارەنووسسازیانەوە لە ژیانی ڕۆژانەی کۆمەڵگادا، دەتوانێت گورزێک لە حکومەت بدات. لە هەلومەرجی ئێستادا داخوازی ڕوون بە هەڵوەشاندنەوەی حیجابی ئیجباری و هەڵوەشاندنەوەی هێزەکانی سەرکوتکاری حکوومەت، بنەمای پێکهێنانی ئەو مانگرتنانەی ڕەخساندووە. یاوەری و هاوکاتی ئەم مانگرتنانە لەگەڵ خۆپێشاندانەکانی سەر شەقامەکان کە بە دروشمی مەرگ بۆ خامنەیی و بەئاشکاوی دژ بە حکوومەت بەڕێوەدەچن، شۆڕشێکی گەورە پێکدەهێنێت کە دەتوانێت پێکەری کۆماری ئیسلامی بە هەموو فراکسیۆنەکانی و کارتێلەکانی مادە هۆشبەرەکان و جەماعەتی ستەمکارییەوە تێکەڵ بکات.

دەکرێت زیاتر ڕوون بکرێتەوە دەربارەی ڕۆڵ و پێگەی مانگرتنی سەرتاسەری و مانگرتنی گشتی و پەیوەندییەکەی بە خۆپیشاندانەکانی شارەکانەوە (من خوێنەری ئارەزوومەند ڕەوانەی بابەتی "گرنگی و پێگەی مانگرتنی سەرتاسەری و مانگرتنی گشتی" دەکەم، تەمموزی ٢٠٢٢)، بەڵام… مەبەستم لەم تێبینییەدا سەیرکردنە هەڵوەستی ئەو دەستانەیە کە خۆیان بە کۆمۆنیست ناودەبەن بەڵام لە دژایەتیکردنی مانگرتن لە کوردستاندا بوختانیان کردووە.

خاڵی یەکەم ئەو بانگەشەیە کە مانگرتنەکە مانەوەیە لە ماڵەوە! ئەم ئیدیعایە بێمانایە! ئه زموونی مانگرتن له ئێران و هه موو شوێنێکی جیهان نیشان ده دات که هیچ که سێکی مانگرتن له هیچ

شوێنێکی جیهان لە ماڵە وە نامێنێتە وە . تا ئەو شوێنەی کە پەیوەندی بە بزووتنەوەی کرێکاری لە ئێران هەیە، کرێکارانی مانگرتوو ناچنەوە ماڵەوە، دێنە سەر شەقام. ئەزموونی چەند ساڵی ڕابردوو، مانگرتنی هەفت تەپە، هەپکە، ئەهواز ستیل، کرێکارانی نەوت، شۆفێری بارهەڵگرەکان، کرێکارانی یەکەکان، کرێکارانی هەڵی ئاسن و هتد، هەموویان دەریانخستووە کە کرێکارانی مانگرتوو، وەک لە دەسیەی هەفت تەپەدا ، ئەهواز ستیل و هەپکە، لە شەقامەکانی ئەو شارە خۆپیشاندانیان کردووە، لە زۆر حاڵەتدا لەگەڵ بنەماڵەکانیان ڕێپێوانیان کردووە، وەک لە دەسیەی هەفت تەپەدا، نزیکەی لە هەموو مانگرتنەکاندا لە شوێنی کار گردبوونەوە، کۆبوونەوەیەکی گشتییان ڕێکخستووە ، وەک لە دەخی کرێکارانی گرێبەستی نەوت و هەفت تەپە، یان وەک لە دەخی ناڕەزایەتی مامۆستایان، ئەوان مانگرتنی سەرتاسەرییان لەگەڵ ئەنجامداوە گردبوونەوە لە شارە جیاوازەکان. تەنانەت لە وڵاتانی ڕۆژئاوا کە کەشێکی شۆڕشگێڕی وەک ئێران نییە، مانگرتنی کرێکاری پەیوەستە بە هێڵێکی یەکگرتووی کرێکارانی پیکێت، واتە هێڵی یەکگرتووی ئەوان لە شوێنی کاردا. ئەمەش بۆ مانگرتنی گشتیش ڕاستە. دوایین نموونەی مانگرتنی گشتی و خۆپیشاندانی هاوکاتی کۆڵانەکان ئەمڕۆ لە شارەکانی کوردستانە.

یەکێکی تر لە بانگەشەکانی هاوڕێیانمان دژی مانگرتنەکە ئەوەیە کە مانگرتنی پاسیفیزمە! ئەمە یەکەم جارە کە بانگەشەکاری کۆمۆنیزم مانگرتن بە پاسیف وەسف دەکات. مانگرتنی چەکێکی کاریگەری چینی کرێکارە بۆ ڕووبەڕووبوونەوەی خاوەنکاران و حکومەتەکەیان، بزووتنەوەیەک کە دەتوانێت چەرخی ئابووری بوەستێنێت و ماشێنی حکومەت ئیفلیج بکات، شێوازی سەرەکی خەباتە نەک تەنها بۆ کرێکاران بەڵکو بۆ هەموو خەڵکی کرێکار لە هەموو شۆڕشەکاندا کە بە بۆچونی هاوڕێیان پاسیڤە! پێم وانییە ئەم تیۆرە پێویستی بە وەڵامێکی ئەوتۆ هەبێت. تەنیا دەبێ بڵێین بۆبە ئەم شێوە "پاسیڤە" تا ئێستا هیچ شۆڕشێک ئامانج نەگەیشتووە.
جگە لەوەش بانگەشەی ئەوە دەکەن کە مانگرتنەکە پێچەوانەی خۆپیشاندانەکانە و لە دوای خۆپیشاندانەکانی شەقامەوەیە. بەڵام ڕاستییەکە ئەوەیە کە مانگرتن نەک هەر لە پشتی خۆپیشاندانەکەوە نییە، نەک هەر بەدیلێک نییە بۆ خۆپیشاندانەکە، بەڵکو بەهێزتر و چڕتری دەکاتەوە. چونکە ڕوونە کە تا کەمتر خەڵك بێنە سەر کار، خۆپێشاندانەکانی شەقامەکان قەرەباڵغی زیاتر دەبێت. دیارە هاوڕێکانمان لە زیادەڕۆیی لە بەرگریکردن لە خۆپیشاندانەکان هاتوون ئینکاری مانگرتنەکە بکەن! نازانرێت لە کەیەوە تا ئێستا

مانگرتن و خ□پیشاندان ب□دیلی ی□کتر بوون! و□ک ئ□و□ وای□ ن□توانیت ل□گ□□ ه□ردووکیان □ازی بیت و و□ک حیزبی ئ□م□ داوای مانگرتن د□کات و مانگرتووان و ه□موو خ□□ک بانگ د□کات ب□ خ□پیشاندان و گردبوون□و□ی ش□قام□کان. من پ□م وانیی□ ت□گ□یشتن ل□م خا□□ ئ□و□ند□ زیر□کی پ□ویست ب□ت ک□ ن□توانیت ل□ شو□نی کار و ل□ خ□پیشاندان و گردبوون□و□کانی ش□قامدا خ□ت نیشان بد□یت! ئ□و□ی دژ ب□ی□ک□ ه□□و□ستی ئ□م د□ستان□ی ئ□م□ی□ ن□ک مانگرتن و خ□پیشاندان.
دوا خا□ ئ□و□ی□ ک□ ل□ ئ□ران ل□ بارود□خی ئ□ستادا ئ□و□ی پ□ویست□ ناوی ل□ببر□ت مانگرتن□، خ□پ□شاندان و گردبوون□و□ ب□ز□ری ل□ لای□ن خودی خ□□ک و چالاکانی بزووتن□و□کان□و□ پ□کد□ت. و□ک چ□ن ل□ □اپ□□ین□کانی ١٣٩٦ و ١٣٩٨دا شاهیدی بووین و ئ□م□□ش ل□ نا□□زای□تی دژی کوشتنی شل□ر و م□هسا شاهیدیین. جموج□□□کانی ش□قام ب□ مانگرتن ب□ه□زتر بکر□ن و ماکین□ی س□رکوتکردنی حکوم□ت ئیفلیج بکر□ن. مانگرتنی گشتی هەنگاو□کە لە تەنها خ□پیشاندان، بزووتنەوەیەکی ر□کخراوە کە داخوازی هاوبەش و دیاریکراوە و نا□ەزایەتی جەماوەری بەه□ز دەکات و قوو□تری دەکاتەوە.

□ب□□ام ه□کاری سیاسی دژای□تی د□ست□کانمان ب□ مانگرتنی گشتی ل□ کوردستان هیچ کام ل□و خا□ان□ی س□ر□و□ نیی□، ک□ش□ک□یان ئ□و□ی□ ک□ پارت□ ناسی□نالیست□کانی کوردیش داوای مانگرتنیان کردوو□. هاو□□یان پ□یان وای□ "سنوور" ل□گ□□ ئ□پ□زسی□ندا دروست د□ک□ن. و□ک ئ□و□ی مانگرتنی گشتی تاکتیکی لای□ن□ □است□کان ب□ت و خ□پیشاندان□کانی شار□کان تاکتیکی چ□پ□کان ب□ت! ب□□ام واقیع□ک□ ئ□و□ی□ ک□ مانگرتن و خ□پیشاندان و ه□□م□تی م□یدانی ب□گشتی ش□وازی ش□□ی چ□پ□کان□ و ه□ز□ □است□و□کان ناچارن ت□نها ل□ژ□ر فشاری چ□پ و بزووتن□و□ی ش□قامی خ□□کدا پ□نا ب□ ئ□و ج□ر□ ش□وازان□ ب□ن. د□ستان ب□ ه□ردوو د□ست ش□وازی س□ر□کی خ□باتی کر□کاران و ت□واوی خ□□کی ز□حم□تک□ش ل□ ه□لوم□رجی ش□□شگ□□ان□دا ب□لای □استدا د□خ□ن□□وو و ب□ ح□ق□و□ ئ□م□ ب□ "م□رز□ب□ندی" ناود□ب□ن! ه□رو□ک چ□ن ل□ سنوردانان ل□گ□□ موس□وی و بزووتن□و□ی س□وزدا، ت□واوی □اپ□□ین□ک□یان گواست□و□ ب□ س□ر حسابی ه□ز□کانی د□خوردادی و بانگهشتی خ□□کیان کرد ب□ مان□و□ ل□ مال□و□.

□ئ□م□ سنووردانان نیی□ ل□گ□□ □است□و□کاندا، ب□□کو ب□ه□زکردنیان□. د□ستان ل□ زیاد□□□ی دژای□تی ب□ ه□ز□ ناسی□نالیست□کان تا دژای□تی مانگرتنی گشتی و تی□ریز□کردنی ک□ن□پ□رستان□ ل□ دژی مانگرتن□ک□ ب□ ه□□□ ک□وتوون و ت□نا گ□ن ک□ ئ□م سنووردانان ل□گ□□ ئ□پ□زسی□نی

□استدا نی□، هاوکاری□کی پراکتیکی□ لەگەڵ حکومەتدا، واتە ، لەگەڵ پێگەی ڕاستدا!

‎ هێزە راستڕەوەکان پێویستە لەسەر سیاسەتی سازشکارانەیان لێیانبدرێت نەك کاتێك بانگەواز لەدژی حکومەت دەکەن. بەم لۆژیکەی هاوڕێیان سبەینێ ئەگەر هێزێکی ناسیۆنالیست داوای ڕووخاندن بکات، دەبێت چەپەکان دژی ڕووخاندن بێنە مەیدان! ئێمە پێشتر ئەم سنووردارکردنی شەقاممان بە ئۆپۆزیسیۆنی ڕاستەوە لەم جۆرە چەپە دژە کۆمەڵایەتییە بینیوە، بەڵام لەم حاڵەتەدا هاوڕێیان هیچ بەردێکیان نەهێشتۆتەوە!

‎ ئێمە شێوازێکی تەواو جیاوازمان هەیە بۆ ڕەخنەگرتن لە ڕاستڕەوەکان. ئێمە ڕەخنە لە ئۆپۆزیسیۆنی ڕاست دەگرین لەسەر سیاسەت و تاکتیک و ستراتیجی سازشکارانەیان و نەک کاتێک بەهەر هۆکارێک بەرگری لە ناڕەزایەتی خەڵک دەکات لە دژی حکومەت. تاکتیکی ئێمە کارکردی جوڵەی هێزە ڕاستەکان یان “سنووردانان”مان نییە لەگەڵ ڕاستەکان، بەڵکو دەرئەنجامی ڕووبەڕووبوونەوەمانە لەگەڵ حکومەت. حیزبەکەمان قووڵترین ڕەخنەی لە ناسیۆنالیستەکان وروژاندووە بە تایبەت لە کوردستان و هەرواش بەردەوام دەبێت. چەپ پێویستی بەم جۆرە سنووردانانەی شەقام نییە. پێویست ناکات لەگەڵ ناسیۆنالیستەکان لە دژی مانگرتنی گشتی موناقەشە بکەن. ئامۆژگاری من بۆ دۆستانی دژە مانگرتن ئەوەیە کە مانگرتنی گشتی لە کوردستان نەکەنە قوربانی ئەم جۆرە “سنووردانانە”.

‎ پێویستە ئەمڕۆ بزانین مانگرتنی گشتی لە زیاتر لە ۱۵ شاری کوردستان بە سەرکەوتوویی بەڕێوە چوو، دۆستەکانمان لە کوێ وەستاون؟ هیوادارم لە “سنوردانان”چێتیەدا هەڵە نەبن لەگەڵ هێزە ڕاستڕەوەکان بۆ نکۆڵیکردن و سانسۆرکردنی هەواڵ و ڕاپۆرتەکانی مانگرتنی گشتی لە کوردستان.

‎ ۱۹ی ئەیلوولی ۲۰۲۲